

А.В. КОСЕНКО, канд. екон. наук, доц. НТУ «ХПІ»;
Л.С. ІВАНЕНКО, магістр НТУ «ХПІ»

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ: ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТА НАУКОВО- ТЕХНІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ

Визначено особливості використання пріоритетів у національній інноваційній політиці. Виокремлено стратегічні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні. Обґрунтовано особливості формування інноваційних та науково-технічних пріоритетів в Україні на сучасному етапі. Технологічні пріоритети уособлюють один із засобів досягнення стратегічних цілей економічного розвитку держави.

Ключові слова: технологічні та інноваційні пріоритети, інституційна побудова інноваційної економічної моделі, науково-технологічна політика, інноваційна модель розвитку, фундаментальна наука, прикладні дослідження, технологічне й технічне оновлення базових галузей економіки.

Постановка проблеми. Створення сприятливих умов для розвитку інноваційних процесів – передусім турбота органів державної влади. Без таких умов неможливо досягти перелому у сфері інноваційної діяльності, зокрема в підвищенні конкурентоспроможності виробництва.

Прогрес в інноваціях ґрунтується на складній системі взаємозв'язків елементів, що сприяють виробленню різних типів знань, управляють їх потоками, розподіляють їх, і визначається великою мірою тим, яким чином основні дійові особи цього процесу взаємодіють одна з одною як елементи колективної системи створення й використання знань, а також від того, наскільки сучасними є технології, що використовуються ними. Тому формування інноваційних та науково-технічних пріоритетів в Україні є головною передумовою переходу країни до інноваційної моделі розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування інноваційних та науково-технічних пріоритетів національної економіки отримали широке висвітлення як у зарубіжних, так і вітчизняних наукових працях. Для розуміння сучасних тенденцій і проблем розвитку інноваційних та науково-технічних пріоритетів в Україні та їх впливу на інноваційну модель розвитку велике теоретичне і методологічне значення мають роботи Г. Андрощука, Л. Антонюка[1], В. Геєця[2], О. Лапка[7], В. Семиноженка[2], Л. Федулової[3], та багатьох інших.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою пропонованої статті є визначення ролі інноваційних та науково-технічних пріоритетів для побудови інноваційної моделі розвитку національної економіки. Досягнення поставленої мети є можливим через послідовне

© А.В. Косенко, Л.С. Іваненко, 2015

вирішення наступних завдань: визначення особливостей використання пріоритетів у національній інноваційній політиці, виокремлення стратегічних напрямів розвитку інноваційної діяльності в Україні та висвітлення особливостей формування інноваційних та науково-технічних пріоритетів в Україні на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Технологічні пріоритети уособлюють один із засобів досягнення стратегічних цілей економічного розвитку держави.

Використання пріоритетів у національній інноваційній політиці має такі особливості:

– сутність більшості державних технологічних пріоритетів зводиться до прогнозованих ключових технологій наступного етапу розвитку глобальної економіки;

– кількісний аспект структури системи технологічних пріоритетів визначається низкою обмежень: стратегічними цілями, завданнями, перспективами, ресурсними можливостями.[1]

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні – це науково, економічно й соціально обґрунтовані та законодавчо визначені напрями інноваційної діяльності, спрямовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній конкурентоспроможній, екологічно чистій продукції, високоякісних послугах та збільшення експортного потенціалу держави.

Особливим пріоритетом України є гармонійний розвиток людського потенціалу, економіки і природного середовища держави. [2]

Стратегічними пріоритетними напрямами інноваційної діяльності в Україні є:

– модернізація електростанцій; нові та відновлювані джерела енергії; новітні ресурсозберігаючі технології;

– машинобудування та приладобудування як основа високотехнологічного оновлення всіх галузей виробництва; розвиток високоякісної металургії;

– нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації;

– вдосконалення хімічних технологій, нові матеріали, розвиток біотехнологій;

– охорона й оздоровлення людини та навколишнього середовища. [3]

З метою запровадження цілісної системи формування та реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, спрямованих на розвиток високоукладної економіки, Міністерством освіти і науки України розроблено нову редакцію Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». Прийняття зазначеного Закону Верховною Радою України дозволить усунути цілу низку негативних проблем у цій сфері. [4]

Гальмує впровадження успішних розробок у виробництво також відсутність фінансового та кредитного забезпечення.

Бюджетне фінансування науки та його практична реалізація в Україні недостатні, оскільки державні інвестиції в НДДКР покривають реальні потреби на 20 % і є замалими для досягнення стійкого та помітного ефекту. Звичайні банки не є потенціальними кредиторами підприємців, що працюють у сфері високих технологій. [5]

Негативним фактором у процесі реального впровадження інновацій виступає також відсутність інформації як з боку розробників, так і з боку потенційних інвесторів. Ринок інновацій передбачає попит, що визначається підприємствами, здатними впровадити перспективні технології у виробництво та інвестувати у проекти, які мають високий ступінь ризику, та пропозицію на науково-технічні розробки, яку формують науково-дослідні інститути та окремі команди винахідників, що займаються розробкою нових технологій. [6]

Тому, для побудови інноваційної моделі розвитку національної економіки основою мають стати формування інноваційних та науково-технічних пріоритетів у сферах наукового розвитку (прикладні дослідження й технології, в яких Україна має значний науковий, технологічний та виробничий потенціал і які здатні забезпечити вихід вітчизняної продукції на світовий ринок; вища освіта, підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів), технологічного розвитку (дослідження й створення умов для високопродуктивної праці та сучасного побуту людини; розроблення засобів збереження й захисту здоров'я людини), виробництва (розроблення засобів збереження й захисту здоров'я людини, забезпечення населення медичною технікою, лікарськими препаратами, засобами профілактики та лікування). [7]

Матеріали досліджень. Аналіз наукової літератури дозволив виділити основні фактори, що перешкоджають розвитку інноваційного потенціалу підприємств у цілому та вітчизняних підприємств тощо. Ці чинники можна розділити на дві групи: зовнішні і внутрішні. До зовнішніх належать:

1. невизначена державна політика в галузі розвитку інновацій; відсутність або недосконалість законодавчої бази, що регулює інноваційну діяльність, брак чіткого визначення понять в інноваційній сфері, що створює розбіжності при дослідженнях і впровадженні інноваційних проектів;

2. відсутність фінансової допомоги інноваційно-орієнтованим підприємствам; довгостроковість інвестиційних вкладень, високі ризики, великі витрати на розробку і впровадження інновацій, тривалий термін їх окупності, високий відсоток банківського кредиту – все це обмежує можливість зовнішнього фінансування, а власних коштів на інновації у підприємств бракує.

3. нестійка економічна ситуація: в країні знижується рівень визначеності довгострокових перспектив розвитку, ускладнюється хід маркетингових досліджень та виявлення потреб на інноваційний продукт чи технологію.

До внутрішніх перешкод розвитку інновацій на підприємстві відносять:

1. високий знос технологічного обладнання, відсутність сучасної виробничої бази для розробок;

2. на підприємствах бракує фахівців в галузі реалізації нововведень, здатних керувати інноваційною діяльністю на всіх рівнях;

3. відсутній ефективний організаційно-управлінський механізм розвитку інноваційної діяльності;

4. не розроблена система мотивації персоналу та система розвитку працівників і безперервного навчання;

5. невідповідність бізнес-моделі підприємства інноваційній стратегії;

6. відсутня модель кооперації з науково-дослідними центрами та іншими підприємствами, що здійснюють інновації;

7. наявність «феномена опору інноваціям» як з боку керівництва підприємств, так і функціональних виконавців.

8. не налагоджена узгодженість між інноваційною стратегією і культурою підтримки інновації [8].

Ці фактори тісно пов'язані між собою та формують інноваційну пасивність суб'єктів господарювання. Вона визначається двома основними чинниками: станом інноваційного потенціалу підприємства та ефективністю системи управління інноваціями. Зовнішнє середовище може як обмежувати, так і сприяти інноваційному розвитку. Інноваційну активність (чи неактивність) підприємств країни відбивають наступні показники:

- питома вага підприємств, що впроваджують інновації;
- питома вага реалізованої інноваційної продукції;
- кількість освоєних інноваційних видів продукції;
- кількість впроваджених нових технологічних процесів (у т.ч. маловідходних та ресурсозберігаючих).

На загальні проблеми функціонування підприємництва (у тому числі і інноваційного) в Україні вказують результати світових рейтингів: за Глобальним інноваційним індексом Україна у 2015 р. посіла 63-є місце з 110, що є найвищим показником за всі роки [3]. Згідно зі звітом 2013-2015 рр. Всесвітнього економічного форуму за рівнем конкурентоспроможності Україна мала 84-є місце з 148 країн, опустившись за рік на 11 позицій через бюрократизм і відсутності прозорості інституціональної структури країни [4]; у 2015 р. за рейтингом економічної свободи – 155-е з 178, що відповідає стану «придушеної економіки» [5].

Висновки. Отже, існує потреба в перегляді й актуалізації змісту державної наукової політики, визначеності її доктринальних завдань та стратегічних напрямів, а також у створенні простих, зрозумілих науковцям, владі та суспільству механізмів забезпечення зростання ролі науки та її інноваційного потенціалу в соціально-економічному розвитку країни.

Список літератури: 1. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с. 2. Гесц В.М., Семиноженко

В.П. Інноваційні перспективи України - Харків: Константа, 2006. - 272 с. 3. Федуллова Л. І. Інноваційна економіка. — К.: Либідь, 2006.- 480 с. 4. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" від 16 січня 2003 року № 433-IV. 5. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" від 1 грудня 1998 року № 285-XIV. 6. Гальчинський А., Гесць В., Кінах А., Семіноженко В. Інноваційна стратегія українських реформ. – К.: Знання, 2002. – С. 324. 7. Економічна оцінка державних пріоритетів технологічного розвитку / За заг. ред. Ю. М. Бажала. – К.: Ін-т економ, прогнозув., 2002. – 320 с.

Bibliography (transliterated): 1. Antonyuk LL, Poruchnyk AM Savchuk VS *Innovations: theory, mechanism design and commercialization* Monograph. - Kiev: MBK, 2003. - 394 p.2. Heyets VM, VP Seminozhenko *Innovative perspectives of Ukraine* - Kharkov: Constant, 2006. - 272 p. 3. Fedulova LI *Innovative Economy*. - Kiev: Lybid, 2006.- 480 p. 4. *The Law of Ukraine "On innovation activity priorities in Ukraine"* on January 16, 2003 № 433-IV. 5. Lapko AA *Development of the science and innovation sector Ukraine // Economics and Forecasting*. - 2002. - No 1. - P. 55-63. 6. A. Hal'chyn's'kyi, Heyets V. Kinah A., B. Seminozhenko *Innovative strategy Ukrainian reforms*. - Kiev: Knowledge, 2002. - P. 324. 7. *Economic evaluation of national priorities technological development / Pod Society*. ed. YM wanted. - Kiev: Institute of Economy, prohnnozuv., 2002. - 320 p.

Надійшла (received) 04.03.2015

УДК 657.1 (477)

М.В. ПЕТА, канд. екон. наук, доц. НТУ «ХПИ»;
І.В. ГАРКАВЕНКО, магістр, НТУ «ХПИ»

ПРОБЛЕМЫ ВНЕДРЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В УКРАИНЕ

В статье раскрыта суть международных стандартов учета и основные проблемы гармонизации международных стандартов учета с отечественными, рассмотрены современные проблемы внедрения международных стандартов финансовой отчетности (МСФО). Определены важнейшие различия между Международными стандартам финансовой отчетности и национальными Положениями бухгалтерского учета Выявлены проблемы внедрения МСФО на различных этапах, сделан обзор методов и способов внедрения МСФО, рассмотрены возможные подходы к практической реализации МСФО в Украине.

Ключевые слова: гармонизация, интеграция, стратегия, нормативно-правовое регулирование, Международные стандарты финансовой отчетности (МСФО), Международные стандарты бухгалтерского учета (МСБУ), Положения стандарты бухгалтерского учета (П(С)БУ)

Введение. Приняв решение о евроинтеграции, правительство Украины автоматически приняло на себя ряд обязательств направленных на формирование открытого, понятного и прозрачного информационного пространства не только в политической, но и экономической сфере. Таким образом, в условиях планируемой интеграции Украины в Европейское

© М.В. Пета, І.В. Гаркавенко, 2015